

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש הסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • אגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

תתכח

ערב שבת קודש
פרשת שלח
כ"ב בסיוון ה'תש"ע

יוצא לאור על-ידי
מכון ליובאוויטש שעל-יד
צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו – המרכז

משום הלבנת-פנים ולא כלום, כמו שהיה מאז ומקדם, שאיש את רעהו הוכיחו באהבה ובחביבה גדולה¹¹.

"אם לדעתי ישמעו - יסדרו ההתוועדות דשבת מברכים באופן כזה שיכוא האור מהתוועדות זו גם בבינתם של כל אחד ואחד מהמתוועדים, והתחלת ההבאה תהיה דווקא ביום השבת עצמו... לסדרה = את ההתוועדות) באופן כזה - שיוכלו לסעוד סעודת שבת בבינתם, ולספר גם בבית על-דבר שבת מברכים בכלל, ועל-דבר שבת מברכים מיוחד זה בפרט¹². פרקי אבות - פרק ג'¹³.

יום חמישי,
כ"ח בסיוון

יום הצלת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו ורעייתו הרבנית ע"ה מעמק הבכא האירופי, בהגיעם לשלום לארה"ב (תש"א)¹⁴.
ביום זה החלה תנופה חדשה בהפצת היהדות

והמעיינות, בייסוד שלושת המוסדות המרכזיים: 'מחנה ישראל', 'קה"ת' ומרכז לענייני חינוך, שנמסרו על-ידי מייסדם, כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע, לניהול חתנו, כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו, כ"ישב ראש ועד הפועל" של כל אחד מהם¹⁵.
נקבע על-ידי כ"ק רבינו כיום סגולה¹⁶, להפצת המעיינות והיהדות חוצה והתוועדויות חסידיות. ובלשונו: "כבר נקבע על-ידי רבי ישראל ליום התוועדות וקבלת החלטות טובות¹⁷ בכל הפעולות והפצת התורה והיהדות והמעיינות חוצה, וכבר ראו התוצאות מהתוועדויות אלה במעשה בפועל במשך יותר משלוש שני חזקה"¹⁸.

15) ראה שם ח"ב, פרקים יז"ח.

16) בלקוטי שיחות כרך לג עמ' 274 מביא ממגילת תענית פ"ג, שבכ"ה בסיוון ערערו אומות העולם על בעלות ארץ-ישראל, והשיב להם נביה בן פסיסא "תשובה ניצחת", וביקשו "תנו לנו זמן שלוש ימים" וכאשר "הלכו ולא מצאו תשובה, מייד הניחו בתיכם כשהיו מלאים, שדויתיהם כשהן זרועות, כרמיהם כשהן נטועות, הלכו וברחו להם... ועשו אותו היום יום-טוב" וכיוון שהויכוח התנהל בכ"ה סיוון, נמצא שבים כ"ח סיוון (בסוף שלושת הימים) היתה ההצלה בפועל מאומות העולם. ומקשר זאת עם הצלת ביום זה, שהביאה תנופה חדשה - ע"י העמידה בתוקף עם התורה - בהעבדה ד'כיבוש הארץ' (עשה כאן ארץ-ישראל") דחצי כדור התחנות, עד שמתבררים לא רק הניצוצי קדושה שבנכסיהם, אלא גם האומות עצמן, ש"הלכו וברחו" למקומם האמיתי, עיי"ש.

17) "להתחזק ולהוסיף... ובאופן של התעסקות בכל כוחו [= כח סיון], ועוד יותר מכפי כוחו" - סה"ש תשמ"ט ח"ב עמ' 546.

18) ספר-השיחות תשמ"ט ח"ב עמ' 545.

11) אג"ק הנ"ל ח"ד עמ' יד, 'היום יום' שם.

12) אג"ק כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו כרך י עמ' ג.

13) הפסוקים דלהלן בפרק זה אינם שלמים, ולפי מה שמסר הרה"ח ר"ל שי' גורנר בשם הרב, אין לאומרים עם שם ה' כמות-שהוא: פ"ג סוף משנה ג': "וידבר אלי". משנה ו': "אלוקים ניצב"; "בקרב אלוקים ישפטו"; "אז נדברו". משנה י"ד: "כי בצלם"; "בנים אתם". (ראה 'התקשרות' גיליונות: רעה, תטז, תקכב, תרטט).

במשנה ט"ז צ"ל "ומצודה פרושה" בש' שמאלית.

14) קונטרס כ"ח סיוון תנש"א. פרשת הדברים בספר 'ימי מלך' ח"א פרק טו.

לזכות

אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו
ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,
בני הרה"ח ר' שלום ישע' ע"ה דייטש

הלכות ומנהגי חב"ד

שבת קודש פרשת שלח

כ"ג בסיוון

המולד: שבת קודש בבוקר, בשעה 5:23 ו-16 חלקים.

מברכים החודש: "ראש חודש תמוז ביום השבת קודש, ולמחרת ביום הראשון הבא" עלינו לטובה".

אין אומרים 'אב הרחמים'. התועדות בבית הכנסת. "רובא דרובא, הנה בכל התועדות הרי ראשי המדברים תובעים מאת המסובים: שייטבו הנהגותיהם ודרכיהם; שיקבעו עיתים ללמוד דא"ח, ושישמרו הקביעות; ואשר הלימוד יהיה על מנת לעשות ולקיים.

והנה כללות עניין ואופן התוכחה [=בעניינים אישיים] מבואר היטב [במאמר] דיבור המתחיל: "אם רוח המושל", אשר ראוי לכל אחד ואחד מאנשי ללומדו אליבא דנפשיה⁹. "אמנם הוכחה זו בעת ההתועדות היא רק על דברים ועניינים שאין בהם

4) כמתאים לפי השעה, וכמ"ש בטבלת לוח החודש בלוח כולל חב"ד, ובכ"מ. והאמור שם במנהגי תחילת החודש "ליל", הוא טעות.

5) תיבה זו "ולמחרת" נאמרת רק במצב זה, כדי לשלול את יום א' שלמחרת שבת הוא (שבת מברכים) - בשם הרה"ח ר' מרדכי שוסטערמאן ז"ל.

6) ולא "הבאים" כיוון שהכוונה לראש חודש, ולא לימים בהם הוא חל.

7) כ"ה בא"ק זו, נסמנה להלן בהערה 11 (בהיום יום' נדפס: "ללמוד").

8) כ"ה בפסוק (קוהלת יד), במאמר, ובא"ק (בהיום יום: "ואם").

9) נדפס בשעתו בקונטרס למ"ד (ספר המאמרים - קונטרסים) ח"ב עמ' 716, ולאחרונה בספר המאמרים תרפ"ד עמ' רטו. במאמר זה מדובר אודות מה שגדולי הדור מוצאים בעצמם, בדקות דקות, את חטא דורם, ועל ידי זה מוכיחים את הדור, עיי"ש ובמכתב הנדפס לפני המאמר.

10) א"ק כ"ק אדמו"ר מהור"צ ח"ג עמ' רצב. 'היום יום', כד תשרי.

השכם בבוקר - אמירת תהילים בציבור¹. אחר אמירת כל התהילים יאמרו קדיש יתום. ואם יש חיוב - יארציט או אבל (רח"ל) - אומרים קדיש יתום אחרי כל ספר². אחר כך לומדים במשך כשעה מאמר חסידות שיהיה מובן לכולם, ואחר כך תפילה³.

1) כך היתה עיקר התקנה דשבת מברכים (א"ק אדמו"ר מהור"צ ח"ג עמ' תל, וכן מוכח מדבריו שם עמ' תקע"ח), כמו לגבי תקנת אמירת תהילים בכל יום, כידוע הפתק שנמצא על שולחנו של אדמו"ר מהור"צ לאחר מאסרו (א"ק שלו ח"א עמ' תקצ"ט), אע"פ שגם היחיד חייב בה (כאמור בא"ק שלו ח"ב עמ' תקכ"ב). וראה שם בהמשך עמ' תקכ"ד: "לגודל העניין של אמירת תהילים בציבור".

אגב, כך נדפס גם בכותרת "תקנת אמירת תהילים בציבור" הנדפסת לראשונה בשידור "תורה אור" תש"א ואילך, אחרי 'יקום פורקן' ימי שבת, ולאחר מכן בראש ספרי התהילים 'אוהל יוסף יצחק' (וכן בהקדמה של הוצאת קה"ת שם). במהדורת ס' תהילים עם פירוש הצמח צדק בשנת תשי"ג, חסרה תיבת 'בציבור', אבל ישנה (מסתמא - ע"פ הוראת הרבי) בתהילים שבסידורי 'תהילת ה'" (תח"י משנת תשי"ז ואילך, ואולי עוד לפני כן).

2) הוראת כ"ק אדמו"ר מהור"צ ב"תקנת אמירת תהילים בציבור" הנ"ל.

והוסיף על כך הרבי: "נראה לי, שבמקרה שאומרים קדיש בין ספר לספר - יאמרו מקודם ה"יה רצון' שאחרי הספר (על-כ"ל פנים יאמרו - זה האומר קדיש), שעניינו סיום אמירת מזמורים, שלכן אומר קדיש אחריה. ואחר כך, כשמתחיל ספר שלאחריו - הוא מעין דבר חדש. ועל-דרך ברכת המזון כשמחלקין סעודה לשניים (ראה שו"ע רבינו ס"ר רצ"א סוף ס"ג) - א"ק של הרבי כרך י' עמ' דש ובסוף התהילים הנ"ל עמ' 223, ס' המנהגים עמ' 30 ועמ' 55.

3) הוראת כ"ק אדמו"ר מהור"צ - א"ק ח"ד עמ' תכג, קובץ מכתבים שבסוף ס' תהילים 'אהל יוסף יצחק' עמ' 192, לוח 'היום יום' כו בכסלו וס' המנהגים עמ' 30.

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

כ"ב בסיוון ה'תש"ע - כ"ט בסיוון ה'תש"ע

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	כ"ב בסיוון	הל' שבת פרק יב-יד.	הל' תרומות פרק ה.	מל"ת שכב.
ש"ק	כ"ג בסיוון	פרק טו-יז.	פרק ו.	מל"ת שכב.
א'	כ"ד בסיוון	פרק יח-כ.	פרק ז.	מל"ת שכא.
ב'	כ"ה בסיוון	פרק כא-כג.	פרק ח.	מל"ת שכא.
ג'	כ"ו בסיוון	פרק כד-כו.	פרק ט.	מ"ע קנה.
ד'	כ"ז בסיוון	פרק כז-כט.	פרק י.	מ"ע קנה.
ה'	כ"ח בסיוון	פרק ל. הלכות עירובין.. בפרקים אלו. פרק א-ב.	פרק יא.	מ"ע קנה.
ו'	כ"ט בסיוון	פרק ג-ה.	פרק יב.	מל"ת שכ.

זמני השבוע *

תאריך	עלות השחר*** ד' 120 לפני הזריחה	ד' 72 לפני הזריחה	זמן ציצית ותפילין	זריחה החמה	סוף זמן ק"ש	צוות היום והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה***	צאת הכוכבים
ו', כ"ב בסיוון	3.00	4.09	4.36	5.42	9.05	12.39	1.14	7.43.1	8.11
ש"ק, כ"ג בסיוון	3.00	4.08	4.35	5.42	9.05	12.39	1.15	7.43.7	8.11
א', כ"ד בסיוון	2.59	4.08	4.35	5.42	9.05	12.39	1.15	7.44.2	8.12
ב', כ"ה בסיוון	2.59	4.08	4.35	5.42	9.05	12.40	1.15	7.44.7	8.12
ג', כ"ו בסיוון	2.58	4.07	4.35	5.42	9.05	12.40	1.15	7.45.1	8.13
ד', כ"ז בסיוון	2.58	4.07	4.34	5.42	9.05	12.40	1.15	7.45.6	8.13
ה', כ"ח בסיוון	2.57	4.07	4.34	5.42	9.05	12.40	1.16	7.46.0	8.14
ו', כ"ט בסיוון	2.57	4.07	4.34	5.42	9.05	12.40	1.16	7.46.5	8.14

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
*** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"י בסידורו (יסדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"י שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים	תל-אביב	חיפה	באר-שבע
שלח	7:06	7:21	7:14	7:22
קורח	7:09	7:24	7:17	7:25

עורך ראשי: מנחם מענדל ברוד • עורך: נחמיה קפלון • הגהה: יוסף-יצחק אולידורט

מזל: מכון ליובאוויטש שעל-יד צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז

יו"ר: הרב יוסף-יצחק הכהן אהרנוב

כתובת: ת"ד 14 כפר-חב"ד 72915, טל' 03-9607588, פקס: 03-9606169

אינטרנט: www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il ISSN 0793-7474

"חלק לעולם הבא"

רבי אלעזר המודעי אומר: המחלל את הקודשים, והמבזה את המועדות, והמלביץ פני חבירו ברבים, והמפר בריתו של אברהם אבינו, והמגלה פנים בתורה שלא כהלכה – אף-על-פי שיש בידו תורה ומעשים טובים, אין לו חלק לעולם-הבא (פרק ג משנה יא)

פירוש רבנו עובדיה מברטנורא:

ולא חזר בתשובה מאחת מעבירות הללו שבידו, אף-על-פי שבאו עליו ייסורים ומת בייסורים, אין לו חלק לעולם-הבא. אבל אם חזר בתשובה קודם מותו, אין לך דבר שעומד בפני התשובה.

פירוש כ"ק אדמו"ר:

הנקודה המשותפת לחמש העניינים המנויים במשנתנו היא, שבכולם מתכוון האדם לבטל דבר שבקדושה שנתחדש על-ידי מעשה בני-אדם. משום כך אין לו חלק לעולם-הבא, כי בזה הוא מהרס ופוגע בעניין כללי ועיקרי שקבע הקב"ה בעולמו: לכל אחד ואחד מישיראל ניתן הכוח והיכולת להפך מחול לקודש; ולא זו בלבד שאינו מנצל כוח זה, אלא עושה היפכו:

המחלל את הקודשים – רוב ענייני קודשים אינם קודש בידי שמים (כקדושת בכור), אלא חולין שנתקדשו על-ידי מעשה בני-אדם (כמו בהמה שהקדישה בעלה לקורבן; תרומה ומעשר; וכיו"ב). וה"מחלל את הקודשים" מתכוון לחלל קדושה זו ולעשות חולין ("מחלל" מלשון חולין), היפך עניין הקדושה.

המבזה את המועדות – קביעת המועדות נמסרה לבית-דין, כמאמר רז"ל "ישראל אינה דקדשינהו לזמני", היינו שיום חול מתקדש על-ידי מעשה בני-אדם. והמבזה ימים אלו מתכוון לבטל קדושה זו. ולכן נקט "מועדו" ולא שבת, כי שבת "מקדשא וקיימא" ואינה תלויה במעשה ידי אדם.

המלביץ פני חבירו ברבים – ידירות ואהווה ("חבירו") הרי בא על-ידי מעשה בני-אדם – פעולותיהם של שני החברים. וכאשר במקום לכבד את חבירו במידה יתירה הוא מנצל את הידירות להיפוכה ומלביץ פני חבירו (וכנראה במוחש שאינה דומה להלבנת-פנים על-ידי איש זר להלבנת פנים על-ידי חבר), "אין לו חלק לעולם הבא".

המפר בריתו של אברהם אבינו – הניתנת-כוח על המילה באה לנו כירושה מאברהם אבינו, היינו שהוא דבר שבקדושה שנתחדש על-ידי מעשה בני-אדם. והמפר ברית זה מתכוון לחלל ולהפקיע קדושה זו.

המגלה פנים בתורה שלא כהלכה – האדם מקבל ידיעותיו בתורה מרבותיו שלמד תורה מפיהם, היינו שידיעותיו בתורה נקנו לו על-ידי מעשה בני-אדם. כוונת הלימוד היא שיתנהג האדם על-פי תורה; וזה מנצל ידיעותיו בתורה לגלות פנים בתורה שלא כהלכה, היינו שלא זו בלבד שאינו מקיים מצוות התורה אלא שטוען שהתורה אומרת כך.

(משיחת מוצאי שבת יקודש פרשת וישלח תשל"ח – בלתי מוגה; 'ביאורים לפרקי אבות' כרך א (א"ה) עמ' 158-160)

לרצות רק מה שרוצה הרצון העליון

בעבודת ההשתוות של "שיווית ה' לנגדי תמיד" שלושה אופנים

- מה בין הנאמר בתחילת השולחן ערוך לביאור בצוואת הריב"ש *
- לבוא להשתוות בכל עניינינו ושיהיה איכפת לו רק הרצון העליון – זוהי "מדרגה גדולה מאוד" • כיצד יכול גם בינוני בדרגתו לעבוד עבודה כזו הדורשת "ביטול במציאות", ומהי הוראת החסידות בזה? • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

בגרדי הזמן³, שהוא עניין "בא בימים"⁴, ימים שלמים, שלכן "לא יניח שום יום מעשיית מצווה", ובאופן שגם במצווה קלה צריך להיות כל האור הבלי גבול

(3) וע"ד תורת אדמו"ר הזקן (בתו"א (משפטים עה, ד ואילך), שנתבארה גם בדרושי אדמו"ר האמצעי (תו"ח שם) והצ"צ (אוה"ת שם)) על הפסוק (משפטים כא, ב) "שש שנים יעבוד":

"יעבוד" – מלשון עורות עבדים – קאי על העבודה בכירי העולם לאחרי ירדת הנשמה למטה (שעו"ג כי תקנה עבד עברי"), ולא על עבודת הנשמה כפי שהיא באצילות, ששם לא שייך הענין דעורות עבדים, אלא העבודה היא רק בהמשכת אלקות.

ולכן, עבודה זו צריכה להיות בגרדי הזמן – "שש שנים", שזהו כללות ענין הזמן, ועי"ז נמשך גם בגרדי המקום, שהוא בהגבלה דאורך רוחב ועומק, כמו הגבלת הזמן.

ובזה יובן הסדר בכתוב, "שש שנים (ואח"כ) יעבוד" – דלכאורה הול"ל בסדר הפוך: לכל לראש עיקר הענין, שצריך להיות עבודה, ואח"כ משך זמן העבודה – כי, לולי הענין ד"שש שנים", גרדי הזמן, חסר כל ענין העבודה.

(4) חיי שרה כ, ד.

א. כבר דובר בהתווערויות שלפני זה¹ אודות מאתיים שנה להילולת הבעל שם טוב, ודובר גם אודות ספר צוואת הריב"ש², ונתבאר³ השורות הראשונות שבועל-פי תורת חב"ד, כאמור, שפנימיות עתיק לוקחים מפנימיות אבא.

ובהמשך לזה יש לבאר עתה סיום הפיסקא: "שלא יניח שום יום מעשיית מצווה הן קלה הן חמורה, וסימנך הוי זהיר במצווה קלה (כבחמורה), פירוש זהיר מלשון והמשכילים יזהירו, רוצה-לומר הנשמה תזהיר ותאיר ממצווה קלה כבחמורה, כי רחמנא ליבא בעי".

הביאור בזה – שכללות העבודה צריכה להיות

(1) ברכת עיהכ"פ (לעיל (תו"מ כרך כז) ע' 15); שיחות: יום ב' דחה"ס ס"א (לעיל ע' 31); ליל שמח"ת סכ"ב (לעיל ע' 91).

(2) שיחות: יום ב' דחה"ס ס"ב ואילך (לעיל ע' 32 ואילך); שמחת ביה"ש ס"ב ואילך (לעיל ע' 56 ואילך); ליל שמח"ת סכ"ב ואילך (לעיל ע' 91 ואילך).

ראשית עריסותיכם חלה תרימו תרומה (טו,כ)

בעל הבית אחד מעשרים וארבעה, ולנחתום אחד מארבעים ושמונה (רש"י)

עקרת בית האופה לחם עבור בני ביתה מקבלת את הקמח ואת העצים מן המוכן, ומכיוון שכן אין היא מרגישה כל כך שעיסה זו ניתנה לה מהקב"ה, ולכן חייבה חכמים בשיעור גדול, אחד מכ"ד, כדי להזכירה ש"ממך הכול". ואילו הנחתום, היינו בעל עסק, רואה בעליל השגחה פרטית, כיצד הקב"ה מזמין לו את פרנסתו; ומשום כך די לו בשיעור קטן, אחד ממ"ח.

(לקוטי שיחות כרך יח עמ' 186)

* * *

"עריסותיכם" - לשון עריסה.

"ראשית עריסותיכם" - כשאדם קם ממיטתו, ראשית רכבו צריכה להיות לה' - "חלה תרימו תרומה" - אמירת התילים, לימוד התורה, תפילה בציבור, וכיוצא בזה.

(ספר המאמרים קונטרסים א עמ' קסה)

ראשית עריסותיכם (טו,כ)

מכיוון שהיא נותנת את המים זו היא ראשית עריסותיכם (ירושלמי חלה פ"ג)

נתינת המים לתוך הקמח רומזת להמשכת אור התורה אף בדברי הרשות. שכן פירורי הקמח, שכל אחד מהם הוא דבר בפני עצמו, רומזים לדברי הרשות; ואילו המים, המאחדים את כל הפירורים לישות אחת, רומזים לתורה, שלא ניתנה אלא לעשות שלום בעולם.

על-פי הלכה, אם נשאר בעריבה קמח שלא נתערב במים - אין החלה פוטרת אותו. כלומר: יש להמשיך את אחדותה וקדושתה של התורה בכל מקום ומקום, ללא יוצא מן הכלל, ואין להסתפק בהבאת אור התורה לרוב המקום, למקום סמוך, וכיוצא בזה.

(משיחת שבת קודש פרשת שלח תשי"ח. תורת מנחם כרך כג, עמ' 87)

וימצאו איש מקושש עצים ביום השבת (טו,לב)

לשם שמים נתכוון, שהיו אומרים ישראל: כיוון שנגזר עליהן שלא ליכנס לארץ ממועשה מרגלים שוב אין מחוייבין במצוות, עמד וחילל שבת כדי שיהרג ויראו אחרים (מדדש, הובא בתוספות בבא בתרא ק"ט)

לכאורה לא מובן: וכי למה יעלה על הדעת שאי הכניסה לארץ ישראל די בה כדי להפקיע מחובת קיום המצוות?

ההסבר הוא: העבודה העיקרית במדבר היתה בלימוד התורה, שהיא עבודה רוחנית במחשבה ובדיבור, וכמאמר (מכילתא בשלח טז) "לא ניתנה תורה אלא לאוכלי המן". רק לאחר הכניסה לארץ נעשתה העבודה העיקרית במעשה - קיום המצוות בגשמיות. המרגלים, בחטאם, לא רצו להיכנס לארץ, מכיוון שהעדיפו להישאר במדבר ולעסוק בעבודה רוחנית.

נמצא אפוא כי יש נתינת-מקום לסברה לפיה, כיוון שלבסוף נגזר על ישראל "שלא ליכנס לארץ ממועשה מרגלים", הרי ששוב אין הם שייכים כלל לקיום המצוות במעשה, וכל עבודתם היא בלימוד התורה.

(ליקוטי שיחות כרך כח עמ' 93)

בעזה"י (בהתוועדויות הבאות), מסיים: "וזה מדרגה גדולה מאד".

ג. והנה, בנוגע לעניין ההשתוות אינו מביא ראיה לדבר, ומה מובן, שמפרש שזהו הפשט בפסוק "שוית הוי' לנגדי תמיד", שמצד זה ש"הוי' לנגדי", נעשים אצלו כל העניינים בהשתוות.

אך צריך להבין:

(א) למה מפרט כמה פרטים, ואומר גם "וכן בכל שאר דברים" - דממה-נפשך: אם מפרט פרטים, אינו צריך לומר "וכן בכל שאר דברים", ואם אומר "וכן בכל שאר דברים", אינו צריך לפרט פרטים? (ב) גם אם מפרט כמה פרטים ומוסיף גם כלל - היה צריך הכלל לבוא לפני או לאחרי הפרטים, ומהו הסדר שתחילה אומר פרט, ואחר כך הכלל, ואחר כך עוד פרט?

ג) כיצד אפשר לומר שעניין "שוית הוי' לנגדי תמיד" הוא "מדרגה גדולה מאד" - הרי התחלת השולחן ערוך⁶ הוא בעניין "שוית הוי' לנגדי תמיד", שעניין זה צריך להיות מיד כשניעור משנתו, עוד לפני נטילת ידיים, ולפני אמירת "מורה אני", שאז בודאי אינו שייך עדיין למדרגות גדולות!?

ועל כורחך צריך לומר, שעניין "שוית" אודותיו מדובר בשולחן ערוך, ועניין ה"שוית" שאודותיו מדובר בצוואת הריב"ש, הם עניינים שונים.

ועל פי המדובר בהתוועדויות שלפני-זה שהביאורים בתורת הבעל שם טוב נלקחים מתורת חסידות חב"ד, ש"היא היא תורת הבעל שם טוב" - יובן גם עניין זה-על-פי המבואר בתורת חסידות חב"ד.

ד. מבואר בכמה מקומות⁷ שעיקר עבודת האדם היא בבירור המדות חסד גבורה תפארת, אלא שבכדי שתהיה העבודה במדות צריכה להיות ההתחלה מחב"ד, ולבסוף צריכה להיות ההמשכה גם בנצח-הודי-יסוד, אבל העיקר הוא העבודה במדות חג"ת, שזהו עיקר האדם, ועל שם זה נקרא

(8) ברמ"א, ובשו"ע אדה"ב במהדר"ב - ס"ה.

(9) ראה בארוכה ד"ה אל תצר את מואב לאדהאמ"צ (מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"א ע' ד ואילך).

(כשם שגם בכלי קטן מאיר כל האור כמו שהוא) - הוגה על-ידי כ"ק אדמו"ר ונדפס בלקו"ש ח"ד ע' 1193 ואילך.

(וסיים כ"ק אדמו"ר:)

זהו סיוע הפיסקא הראשונה שבצוואת הריב"ש.] ובהתאם לכך, צריכים לקחת על כל השנה את כל ההוראות הנ"ל מספר צוואת הריב"ש כפי שנתבארו בתורת חסידות חב"ד, מצד העניין של פנימיות אבא פנימיות עתיק.

ומזה באים לפיסקא הב', שהתחלתה: "שוית ה' לנגדי תמיד", שוית לשון השתוות וכו", היינו, שכל העניינים הם אצלו בהשתוות, מצד זה ש"הוי' לנגדי תמיד" - לא אלקים בגימטריא הטבעי, אלא הוי' שלמעלה מהטבע, ועניין זה ממשכים ומגלים גם בשם אלקים.]

* * *

ב. בספר צוואת הריב"ש - לאחרי הפיסקא הראשונה שנתבארה בהתוועדויות הקודמות? - ממשיך בפיסקא הב':

"שוית ה' לנגדי תמיד", שוית לשון השתוות, בכל דבר ומאורע הכל שוה אצלו, בין בענין שמשבחין [אותו] בני אדם או מבזין אותו, וכן בכל שאר דברים. וכן בכל האכילות, בין שאוכל מעדנים בין שאוכל שאר דברים, הכל ישוה בעיניו כו".

ולאחרי שמשבחין עוד עניינים (שיתבארו

(5) וע"ד משנת"ל (שיחת ליל שמח"ת שבהערה 2) במ"ש לפנ"ו "ועיקר ללמוד שיעור מוסר הן רב והן מעט" - שזהו ע"ד מארז"ל (משנה סוף מנחות. וש"נ) "אחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכוין לבו לשמים", וכמבואר בכתבי האריז"ל (סה"ל ר"פ בראשית) - לאחרי שמבאר ענין בירור הניצוצות - שבענין זה לא נוגע הריב"ו או המיעוט, כיוון שהדבר תלוי בענין נשמתו, אם כסיבת הגלגולים או סיבה אחרת, וזהו "שיכוין לבו לשמים", דקאי על הנשמה שבו שנקראת לב.

(6) תהלים טז, ה.

(7) פרדס ש"י פ"ב. ראשית חכמה שער התשובה פ"ו (ד"ה והמרגיל - קכא, ב). של"ה פט, א. קפט, א. ועוד. תניא שעיהו"ה רפ"ו. ובכ"מ.

פרשת שלח

ויהס כלב את העם (יג,ל)

מה ראה כלב שהשתיק את המרגלים כבר בשלב זה, והלוא לכאורה לא היה כל דופי בדבריהם עד כאן, שכן הם רק השיבו על השאלות ששמה רבנו ביקשם לברר על הארץ ויושביה ותו לא?!
אלא כלב מיהר להסותם משום שראה שהפכו את סדר הדברים: משה שאל תחילה על חווק העם (החזק הוא הרפה), דבר שהיה חשוב לסדר המלחמה, ורק לאחר מכן על טיב הארץ ("השמנה היא אם רזה"), שזה הרווח והשכר של המלחמה; ואילו המרגלים שינו את הסדר והשיבו תחילה על הארץ ("זבת חלב ודבש היא"), ואחר-כך על גבורתם של יושבי הארץ ("עז העם היושב בארץ"). כאשר שמע כלב שהקדימו והדגישו את השכר, עבודה על מנת לקבל פרס - מיד השתיקם.

(ליקוטי שיחות כרך ד, עמ' 1313)

ובניכם יהיו רועים במדבר ארבעים שנה (יד,לג)

מבואר בתורת החסידות שהמדבר הוא "מקום נחש, שרף ועקרב" והיינו שורש יניקת ה'קליפות'; הליכת בני-ישראל במדבר, ביחד עם ארון הברית, הכניעה את כוחה של הקליפה.
"מעשה אבות סימן לבנים" - הליכה זו מאפשרת לכל יהודי לבטל את ה'מדבר' הפרטי שלו שהם גופו ונפשו הבהמית.

השפעה זו בא לידי ביטוי גם בגשמיות: (א) הענן שהיה הולך לפניו היה הורג נחשים ועקרבים, (ב) הימצאותם של ישישים רבוא נפשות הפכה את המדבר ממקום שומם וריק למקום יישוב, (ג) המים מבארה של מרים הצמיחו דשאים ואילנות לרוב והמדבר נהפך משומם לפורח.

(ליקוטי שיחות כרך יג עמ' 16)

* * *

חטא המרגלים גרם לעונש של ל"ט שנה, שכן החטא היה בשנה השנית ליציאת מצרים.
בטעמו של מספר זה - ל"ט - יש לומר:

חז"ל דימו את הוצאת הדיבה של המרגלים להוצאת שם רע על "בתולת ישראל" (ערכין טו), והרי עונשו של מוציא שם רע הוא "ויסרו אותו" (תצא כב), היינו ל"ט מלקות.

(תורת לוי'צחק עמ' רסה)

פרשת נסכים

למה נסמכה פרשת נסכים לפרשת המרגלים?

נסכים דומים לתפילין, שלכן "הקורא קריאת-שמע בלא תפילין כאילו הקריב זבח בלא נסכים" (ברכות יד). מכאן סמיכות הפרשיות: שהרי המרגלים לא רצו להיכנס לארץ בגלל הפחד מגבורת יושביה; ואילו קיום מצוות תפילין מטילה אימה ופחד על האויב, כדכתיב (תבוא כח), "וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך", ואמרו חז"ל - "אלו תפילין שבראש" (ברכות ו).

(תורת לוי'צחק עמ' קיט)

אזי לא נוגע לו כלל לא מה שמכבדים אותו ולא מה שמבזים אותו, שזהו אצלו בהשוואה ממש. זוהי דרישת תורת הבעל שם טוב - שיהיה עניין של השתוות ("שוית") בכל עניני מדותיו, כך, שגם כאשר משהו מבזה אותו, הרי אף שידע מעלת עצמו (כפתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר¹² שכשם שצריך לידע חסרונות עצמו כך צריך לידע מעלות עצמו), שעסק בבירור המדות בבחינת אתכפיא ואתהפכא, מכל מקום, אין זה נוגע לו כלל, כיוון שאינו מציאות לעצמו, כי אם, "הוי' לנגדי תמיד", ולכן, אם המדובר אינו אודות "הוי' (ש)לנגדי תמיד", אלא אודות

"איש", כידוע¹⁰ שתואר "איש" מורה על המדות. ובעבודת המדות ישנה כמה מדריגות, ובכללות הוא עניין אתכפיא ואתהפכא.
והנה, כיוון שהארם צריך לעסוק בעבודת המדות, עליו להתבונן תחילה כדי לידע היטב ("גוט פאָנאָנדערקלייבן") פרטי מדותיו - איזה עניין הוא מצד מדת החסד, שהיא בתנועה של התרחבות והתפשטות, ואיזה עניין הוא מצד מדת הגבורה, שהיא בתנועה של כיווץ וצמצום, וכיוצא-בזה בשאר המדות.
והנה, טבע האדם הוא שכאשר משבחים אותו

לא מספיקה העבודה במידות בלבד, ואילו השכל יישאר במקום אחר, אלא העבודה צריכה לחזור בפנימיות, בכל כוחות הנפש

מציאותו, הרי זה אצלו באופן של השתוות, כיוון שאינו מציאות לעצמו, ומה שנוגע לו אינו אלא רצון העליון.

ה. ולאחרי שהבעל שם טוב מבאר עניין ההשתוות במדות, מוסיף, "וכן בכל שאר דברים":

לא מספיק עניין השתוות במדות בלבד, אלא עניין ההשתוות צריך לחזור גם בחב"ד ובכל שאר כוחות הנפש - שזהו החידוש של תורת חסידות חב"ד, שלא מספיקה העבודה במדות בלבד, ואילו השכל יישאר במקום אחר, אלא העבודה צריכה לחזור בפנימיות בכל כוחות נפשו.
וזהו "בכל שאר הדברים" - שעניין ההשתוות צריך לחזור בכל פרצוף הקומה של כוחות נפש האדם, בחב"ד חג"ת ונה"י.

ו. ולאחרי כן מוסיף "וכן בכל האכילות":
ידוע שתכלית ירידת הנשמה אינו בשביל עצמה, שהרי "הנשמה עצמה אינה צריכה תיקון

הרי זה נוגע במדת חסדו, ומצד זה עומד בתנועה של התגלות, התרחבות והתפשטות; ולאידך גיסא, כאשר מבזים אותו, הרי זה נוגע במדת גבורתו, ומצד זה נעשית אצלו תנועה של כיווץ וצמצום.
והמדובר הוא אפילו בנוגע לאדם שמנושא מהזולת שמכבד או מבזה אותו, ואף-על-פי-כן הרי זה פועל עליו. וכמסופר בגמרא¹¹ אודות מלך אדיר - והרי המלך הוא מנושא מכל העם ועד להתנשאות עצמית - שכאשר העבירו לפניו שונאו, פעל הדבר כיווץ בגופו הגשמי. וכל זה - אפילו כאשר רק ראה את השונא, היינו, שראה שישנה מציאות שמבזה אותו, ומכל שכן כאשר הלה מבזה אותו בפועל, הרי זה בודאי פועל בו כיווץ.

אמנם, כל זה הוא בשעה שהוא עדיין במציאותו, והיינו, שאף-על-פי שעסק בבירור המדות בבחינת אתכפיא ואתהפכא, מכל מקום, הרי הוא עדיין במציאותו, ולכן, כאשר מכבדים אותו זה נוגע במדת חסדו, וכאשר מבזים אותו זה נוגע במדת גבורתו; אבל כאשר מגיע לביטול במציאות לגמרי,

¹² ראה סה"ש תרפ"ז ע' 114. אגרות קודש אדמו"ר מהוריי"צ ח"ה ע' נא (נעתק ב"היום יום" כו חשון).

¹⁰ ראה סה"מ ה'ש"ע ע' 97. ועוד.
¹¹ גיטין נו, ב.

כלל כו' ולא הוצרכה להתלכב בעולם הזה וכו' רק כדי להמשיך אור לתקנם כו'¹³, דהיינו, בירור עניני העולם. ולכן צריך להיות עניני ההשתוות גם בנוגע לעבודת הביורורים.

וזהו שאומר הבעל שם טוב "וכן בכל האכילות" - שהמדובר כאן אינו אודות עניני האדם עצמו, אלא אודות ענינים שמחוץ הימנו, שהוא עניין עבודת הביורורים בחלקו בעולם, הנה גם בזה צריך להיות עניין ההשתוות, שלא נוגע לו אם זהו עבודה שיש בה עריבות ("א" געשמאקע עבודה") אם לאו, אלא הוא עושה את הכול בהשוואה, והיינו לפי שאינו מציאות לעצמו, אלא כל מציאותו היא "שויתי הוי' לנגדי תמיד".

ז. על-פי זה יובן מה שמסיים "וזה מדרגה גדולה מאד":

התחלת השולחן ערוך מדובר אודות עניני "שויתי הוי' לנגדי תמיד" כפשוטו, שזוהי התחלת העבודה, עוד לפני אמירת "מורה אני" (כו"ל), ועניין זה נותן כוח לקיים את כל ד' חלקי השולחן ערוך;

ואילו עניני "שויתי" המבואר בצוואת הריב"ש הוא "מדרגה גדולה מאד", שבאה אחרי כללות העבודה דאכתפאי ואתהפכא, עד שמגיע לבחינת ביטול במציאות, שאז נעשה אצלו עניין ההשתוות הן במדותיו, והן בכל עניני נפשו, ועד גם בחלקו בעולם, שבכל העניינים לא נוגע לו אם זהו עבודה מתוקה או מאכל מר, כי, כל מה שנוגע לו אינו אלא שזהו רצון העליון, ו"באור פני מלך חיים"¹⁴, ו"מחיה החיים יתן לך חיים"¹⁵.

* * *

ח. התחלת השולחן ערוך הוא "שויתי הוי' לנגדי תמיד", שעניין זה הוא גם קודם אמירת "מורה אני", כמבואר בשולחן ערוך. ומזה מובן שזוהי מדרגה תחתונה בעבודת האדם. אמנם, לאירך גיסא, איתא בשולחן ערוך שם, שעניין זה "הוא

(13) תניא פל"ז (מח, ב).

(14) משלי טז, טו.

(15) יומא עא, א.

כלל גדול בתורה ובמעלות הצדיקים אשר הולכים לפני האלקים", שזוהי מובן שזוהי מדרגה נעלית בעבודה. וכמו כן ישנו העניין ד"שויתי" המבואר בצוואת הריב"ש (כו"ל). וכן ישנו עניני "שויתי" שצריך להיות בתפלת שמונה עשרה¹⁶. ונמצא, שישנם כמה מדרגות בעניני "שויתי".

והנה, עניני "שויתי" שצריך להיות בתפלת שמונה עשרה אינו עניין בגדר האדם, אלא הוא גדר ותנאי בתפלת שמונה עשרה, שישנם כמה תנאים לתפלה, וכמו המקום, הזמן, הלבושים וכו'¹⁷, ואחד התנאים שבתפלה הוא גם עניני "שויתי".

כלומר: עניין "שויתי" שצריך להיות בכל היום אינו תנאי בעבודת כל היום, שהרי פשוט הדבר שגם כשעובד עבודתו באמירת הברכות, הנחת תפילין וכו', בלי העניין של "שויתי", יצא ידי חובתו, אלא שאין זה מצווה מן המובחר, אבל מכל מקום יצא ידי חובתו, לפי שהוא עניין השייך לאדם ולא לעבודת היום; מה שאין כן העניין של "שויתי" בשמונה עשרה הוא תנאי בתפלה, ולכן פסק הרמב"ם¹⁸ שאם התפלל בלי הכוונה של "שויתי" לא יצא ידי חובת תפלה.

ועל פי זה נמצא, שהעניינים שב"שויתי" הנוגעים לאדם עצמו, הם ג' עניינים: א) טרם אמירת מורה אני. ב) מעלת הצדיקים ההולכים לפני האלקים. ג) המבואר בצוואת הריב"ש.

והעניין בכללות יובנל-פי המבואר בתניא¹⁹ בעניני צדיקים ובינונים, שעבודת הבינונים היא בנוגע למחשבה דיבור ומעשה, אבל כוחותיו הפנימיים נשארו כמו שהיו בתחילה, מה שאין כן עבודת הצדיק היא ששינה גם את כוחותיו הפנימיים.

וזהו עניין ב' אופנים הראשונים שב"שויתי": עניין הא' הוא בנוגע לפועל במחשבה דיבור ומעשה, שבפועל הוא קם משנתו ואומר מודה אני וכו', שהוא עניין "שויתי" שבפועל. ועניין הב' הוא מעלת הצדיקים, היינו שפועל גם על כוחותיו הפנימיים שיהיו בהשתוות, כי, כל הרצון והתענוג שלו הוא רק באלקות, וכמו עבודת העבד נאמן שהתענוג של

(16) סנהדרין כב, א.

(17) שו"ע א"ח ספ"ט ואילך.

(18) הל' תפלה פ"ד ת"ט. וראה לקו"ש חכ"ב ע' 118 הערה

36.

(19) פ"י ואילך.

(שם).

י"ד. מכך נובע גם שינוי שמצינו לא פעם במיקומם של פרקים מסויימים: בירושלמי יש ב' פרקים זה אחר זה שבשניהם מדובר אודות כללים הקשורים עם אותה מסכת. בבבלי הסדר שונה, כאשר הפרק הראשון קשור ב'כלל', וממשיכים [אחר כך] ללמוד פרטים ורק... הפרק שלאחר-מכן עוסק בכלל נוסף הקשור בנושא הכללי (שם עמ' 1353).

י"א. בתלמוד הבבלי יש דגש מיוחד על עניינים הקשורים בחוץ לארץ, ובתלמוד ירושלמי - בארץ-ישראל וכבודה, ובמיוחד כבודה של ירושלים (שם עמ' 135-6).

י"ב. ובהמשך לסעיף קודם:

כשמואב בבבלי פירוט יתר בשם 'מערכא' אין זה אומר שזה בסתירה לכלל הנזכר, שכן הכוונה היא למה שנאמר בארץ-ישראל בתקופה מאוחרת (מזמן חתימת הירושלמי), ואולי אף יותר מאוחר מזה (ליקוטי שיחות כרך כד עמ' 169).

י"ג. אופן הלימוד בבבלי הוא בדרך מלמטה למעלה: יש ריבוי קושיות וכו' וכדי להגיע למסקנה זקוקים ליגיעת האדם, מה שאין כן בירושלמי אינו קשור כל-כך ביגיעת האדם, מכיוון שזה מגיע באופן של 'אור ישר' בדרך מתנה מלמעלה.

מכך נובעת מחלוקתם בנוגע תפילה (לאשה מעוברת) "שתלד אשתי וזכר הרי זו תפילת שוא". גם עניין התפילה מדוד בהתאם לגדרי והגבלות

המתפלל, ומכיוון שעל פי טבע אין הולך יכול להשתנות (אחר מ' יום) מנקבה לזכר, "הרי זו תפילת שווא".

מה שאין כן לירושלמי - יש גם בתפילה דרך מתנת חינם, שאין לה הגבלה, עד ש"אף היושבת על המשבר יכול להשתנות" (ליקוטי שיחות כרך כד עמ' 34-33).

י"ד. בירושלמי יש הקפדה על עניינים חיוביים ובצד הטוב, ולכן משמיט פרטים שליליים, מה שאין כן בבבלי הם מודגשים (ליקוטי שיחות כרך כד עמ' 172 173 בהע' 49).

ט"ו. לשיטת הבבלי מתחשבים בעיקר במצב כפי שהוא בהווה, ולשיטת הירושלמי מביטים (בעיקר) על המצב שבעתיד, והוא מכריע וגובר על המצב שבהווה (ליקוטי שיחות כרך ד' 1338, וכרך ט"ו עמ' 453 ואילך).

ט"ז. מצינו שינויים בנוסח לשון המשנה בין הבבלי לירושלמי (ולהעיר מב"ק י, ב. האי תנא ירושלמי הוא דתנא לישנא בלילא). אף שהמשנה אחת היא, שנתחברה על-ידי רבנו הקדוש קודם לגמרא - אפשר שיהיו שינויי גירסאות בין מדינחאי ומערבאי, ובמכל-שכן מתנ"ך.

ולדוגמא: במשנה שבבבלי מובאים כמה פסוקים מה שאין כן בירושלמי; בבבלי נעתק כל הכתוב מה שאין כן במשנה שבירושלמי. כי בבבלי מפרט יותר מבירושלמי (ליקוטי שיחות כרך כד עמ' 60 הע' 30).

מינוי ל'התקשרות'

אפשר לקבל את גיליון 'התקשרות'

ישירות הביתה באמצעות הדואר

מינוי לשנה: 177 ש"ח (ב-4 תשלומים)

מינוי לחצי שנה: 88 ש"ח (ב-2 תשלומים)

את השם, הכתובת והתשלום יש להעביר לפי הכתובת:

'התקשרות', מחלקת המנויים, ת"ד 14 כפר-חב"ד 60840.

כמו-כן אפשר להירשם בטלפון ולשלם בכרטיס אשראי, בטל' 072-2770130

תש"מ. שיחות קודש תש"מ כרך א' עמ' 723-722):

לכאורה אין מובן; דרכו של הבבלי לפלול שקלא וטריא וכו' בתורה. דבר שאינו מתאים כל-כך להלכה ואדרבה הדין מוכן. לכאורה צריכה היתה ההלכה להיקבע כהירושלמי (שם ישנו מיעוט פלפול כו')? אלא ביאורם של דברים כך הוא, דוקא עלידי הבנה והשגה בתורה ישנו הכוח לקביעת ופסקי דין ההלכה. מטעם זה הלכה בבבלי שם עיקר עניין הפלפול והשקלא-וטריא.

כללים בלימוד הירושלמי

הנה שורת כללים שהופקו מדברי הרבי:

א. ידוע ד"במה שאנו יכולין להשוותם (בבלי וירושלמי) יש לנו להשוותם" אפילו בעניין דפליגי [תוספות דיבור המתחיל והאמר יומא (פז,ב)], ואפילו בפירוש שיהיה רחוק קצת [ראה יד מלאכי כללי שני התלמודים ס"י. ושם נסמן]. -על-פי ליקוטי שיחות כרך יב עמ' 219.

ב. כאשר מובאים שני עניינים משמו של אותו תנא, הן בבבלי הן בירושלמי, כמאמר של רשב"א, אך בשניונים - אין בהכרח שאלה שתי גרסאות הסותרות זו את זו, אלא וכשם שמצינו כמה פעמים בגמרא שלתנאים ואמוראים שהתגוררו בארץ-ישראל היו תלמידים בבבל ומאידך לתנאים ואמוראים בבבל היו תלמידים גם בארץ-ישראל - שלתלמידיו בבבל אמר את ג' העניינים המופיעים בבבלי ולתלמידיו בארץ-ישראל את ד' העניינים המופיעים בירושלמי - שיחות קודש תשל"ט כרך א' עמ' 561-560.

ג. או בסגנון אחר קצת (משיחת י"ט כסלו תשמ"ב, 'התוועדות תשמ"ב' כרך ב' עמ' 538): התנא אמר מאמר זה פעמיים: בפעם הראשונה אמר מאמר זה בנוגע לכללות העניין.. שזהו המאמר כפי שמובא בירושלמי (בקיצור ובכללות), ובפעם השנייה אמר מאמר זה בהוספה.. שזהו המאמר כפי שמובא בבבלי (באריכות ובפרטיות יותר).

ד. פעמים אין התלמוד הבבלי מפרט פרטים משום שהוא סומך על הירושלמי שקדם לו (ופרטם) - 'ליקוטי שיחות' כרך כה עמ' 56.

ה. בתלמוד הירושלמי, התחלת הלימוד, מודגש החידוש הראשון והעיקרי... בבבלי - אין צורך להדגיש חידוש הנ"ל (שכבר מודגש בירושלמי) ולכן מודגש הסגנון... שבזה מודגש עניין נוסף. - יום ב' דהג השבועות תשמ"ג (התוועדות תשמ"ג כרך ג' עמ' 1587).

ו. מצינו כמה וכמה עניינים בתלמוד בבלי שאינם מובאים בתלמוד ירושלמי וזאת - גם בנוגע לעניינים שבהם אין מחלוקת כלל בין הבבלי לירושלמי, וטעם הדבר מובן בפשטות: חתימת התלמוד הירושלמי היתה לערך מאה שנה קודם חתימת התלמוד הבבלי. לכן ריבוי העניינים מופיע בבבלי ולא בירושלמי - כי ייתכן שהשקלא-וטריא בין האמוראים של התלמוד הבבלי (בעניינים אלו) נערכה לאחר חתימת התלמוד הירושלמי - משיחת יו"ד שבט תשמ"ב (התוועדות תשמ"ב כרך ב' עמ' 806).

ובערב חג השבועות תשמ"ב (שם, כרך ג' עמ' 1537):

חתימת התלמוד ירושלמי היתה עלידי ר' יוחנן וחבריו, ולאחר מכן המשיכו עדיין בבבל ללמוד ולפלפל בביאור דברי המשנה ורק לאחר מאה שנה לערך... ערך ר' אשי את המהדורה:קמא ולאחרי זה מהדורה:בתרא דתלמוד בבלי.

ז. חתימת התלמוד הבבלי היתה מאה שנה (לערך) לאחרי חתימת התלמוד הירושלמי, ומכיוון שסדר הלימוד הוא - כללות העניין, ולאחר-מכן הפרטים, נמצא שהתלמוד הירושלמי, הקדום בזמן, עיקרו לימוד באופן של כלל, ותלמוד בבלי המאוחר יותר באופן של פרט (התוועדות תשמ"ג כרך ג' עמ' 54).

ח. ולכן קרוב יותר הסדר במשניות הנדרסות לזה שבירושלמי - שכן המשנה קודמת לתלמוד בכלל (גם הירושלמי) שענינו ביאור דברי המשנה, ולכן, אם בתלמוד ירושלמי עיקר ההדגשה היא על הכלל (מפני היות התחלת הלימוד ביחס לתלמוד בבלי), על אחת כמה וכמה שכן הוא שם במשניות. (שם).

ט. זו הסיבה לאריכות הפרטים והשקלא-וטריא בבבלי, שבו הרגש על הפרטים, מה שאין כן בירושלמי, שם הדברים ללא אריכות ומשא-ומתן

האדון הוא התענוג שלו, כמבואר בהמשך תרס"ו²⁰. אמנם עניין הג' המבואר בצוואת הריב"ש, הוא גם כן בנוגע לכוחות פנימיים (ולא רק בנוגע לפועל), אבל אין זה ממדריגת הצדיקים דווקא, אלא - כמו כל הוראות הבעל שם טוב - עבור כל ישראל. וביאור הדברים:

כאשר יהודי מתבונן איך שהקב"ה מחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית בכל רגע ורגע²¹, ונתאמת אצלו איך שכח הרצון והתענוג שלו מתהווים בכל רגע ורגע מאין ואפס המוחלט על-ידי הכוח האלוקי, אזי במילא לא ירצה בעניין אחר שהיפך האלקות, כי מאחר שמרגיש בנפשו אשר כוח הרצון שלו מתהווה מהכוח האלוקי, הרי בודאי לא ירצה בעניין הפכי כו'.

ועניין זה אינו מדריגת צדיק כלל, כי, מדריגת צדיק הוא שבאמת שינה את הכוחות שלו עד שאין לו שום מציאות לעצמו כלל, וכמו העבד נאמן שמסור ונתון לגמרי לרבו; מה שאין כן כאן מדובר אודות מעמד ומצב שבעצם הוא מציאות לעצמו, ומצד עצם כוחותיו יכול לרצות גם ההיפך ח"ו, אלא שמצד ההתבוננות שמרגיש איך שנתהווה מאין, לא ירצה בשום דבר כו' כנ"ל, ולכן בכל רגע צריך להתבוננות, וכשיפסק אצלו הרגש זה אפשר שירצה בהיפך, מאחר שהרע אצלו בתקפו.

וזהו הוראת תורת החסידות לכל ישראל, להתבונן איך שמחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית, שעל-ידי זה לא ירצה בשום דבר, ויהיו אצלו גם כוחותיו הפנימיים - לפי שעה על כל פנים - בהשתוות.

(20) ע' שי ואילך.

(21) תניא שער היחוד והאמונה בתחלתו.

ט. הבעל שם טוב כותב לר' אדם בעל-שם הטעם שאינו רוצה להתגלות, כי אינו רוצה במחלוקת כו', וגם מה חסר לו בהיותו בהתבודדות כשלומד תורה עם רבו הידוע. ור' אדם כתב לו, הרי כן הוא רצון הבורא, ובמילא מה איכפת ליה²². והיינו, שבמכתבו זה פעל ר' אדם אצל הבעל שם טוב את עניין ההשתוות, שהכול יהיה בהשוואה אצלו, ולא יהיה נוגע לו שום דבר, כי אם להשלים את הכוונה העליונה.

ומתוך סגנון המכתבים מוכח שהתגלות הבעל שם טוב לא היה בדרך קבלת עול וכפייה, כי אם, שחבריו הצדיקים הנסתרים פעלו אצלו שירצה להתגלות, כי, הגם שגדלה מעלת הבדידות, ובפרט שעל-ידי ההתגלות יצטרך למחלוקת כו', מכל מקום, בשמעו שזהו רצון הבורא, הרי נעשה כן רצונו. והיינו שעניין ההשתוות אצלו היה גם בכוח הרצון והתענוג, שנעשה רצונו כפי רצון העליון. וההוראה מזה אלינו בעניין ההשתוות בנוגע לפועל על כל פנים - בנוגע לעניין הפצת מעיינות פנימיות התורה, שאין לעשות שום חשבונות, אפילו לא חשבונות בנוגע לעניין השלום, כי אם להשתדל בכל מיני השתדלות בהפצת המעיינות, מכיוון שזהו רצון הבורא.

(קטעים משיחות ש"פ בראשית, ש"פ חיי-שרה

ויום ב' חג השבועות, ה'תש"כ. תורת מנחם

כרך כו עמ' 129-131, 150-153, וכרך כה עמ' 118-120).

(22) ראה "התמים" ח"א ע' כא.

תיכף ומיד נכנסים לארץ

לא מסתפקים בגאולה רוחנית

...ישנו גם התוכן דפשוטות הכתובים - "והביא אותנו אל הארץ הזאת ונתנה לנו ארץ אשר היא זבת חלב ודבש", כניסה לארץ-ישראל בפשטות ובפועל, בגאולה האמיתית והשלימה על-ידי משיח צדקנו. אמנם העבודה הקשורה עם ארץ-ישראל הרוחנית - עבודה נעלית היא, אבל אף-על-פי-כן, אין להסתפק בכך ח"ו, יש לדעת שהעבודה הקשורה עם ארץ-ישראל הרוחנית היא הכנה לקראת הכניסה לארץ-ישראל כפשוטה, בפועל ממש.

וכמו כן בנוגע לעניין הגאולה - שאין להסתפק בגאולה רוחנית בלבד, אלא העיקר הוא - גאולה האמיתית והשלימה בפועל ממש.

וכידוע הסיפור שכאשר אדמו"ר הצמח צדק אמר בקשר להדפסת ה"ליקוטי-תורה" שזהו עניין של גאולה - השיב בנו ומלא מקומו, נשיא ישראל שצריכים ורוצים את הגאולה **כפשוטה!**

הדפסת ה"ליקוטי-תורה" היא אמנם עניין נעלה ביותר, עד לתכלית העילוי - "ידעתיו הייתור", אבל אף-על-פי-כן, תכלית הכוונה היא - "טובה הארץ מאד מאד", "ארץ זבת חלב ודבש" **כפשוטה.**

[...] אלא שבני-ישראל עצמם לא יצטרכו להתייגע בכל עניינים אלו, כמו שכתוב "ועמדו זרים ורעו צאנכם ובני נכר איכריכם גו'", ואילו בני-ישראל יקבלו את הכל **מן המוכן.**

[...] בכניסה לארץ שתהיה בגאולה האמיתית והשלימה - יקום היעוד "ועמדו זרים ורעו צאנכם ובני נכר איכריכם גו'", היינו, שכל העניינים יהיו מן המוכן, ללא צורך ביגיעה כלל, בדוגמת העניין ד"זבת חלב ודבש".

(התוועדות תשד"מ ח"ג ע' 1974 והלאה)

קרובים אנו ביותר וביותר!

כאשר חושבים אודות אריכות הגלות יותר מאלף ותשע מאות שנה (מאז חורבן בית שני, מלבד שנות הגלות שלפני זה כו'), אשר, לאחר כל אריכות הגלות וקושי הגלות, ולאחרי הבקשה והצעקה "עד מתי", עדיין לא בא - עלול יהודי ליפול ברוחו, חס ושלום.

הנה על זה אומרים לו:

דבר ברור הוא שתיכף ומיד נכנסים לארץ - בכל שכן וקל וחומר מההדגשה שבפרשתנו בסמיכת פרשת נסכים לפרשת מרגלים, שתיכף ומיד לאחר גזירת המרגלים, כשראה הקב"ה את נפילת הרוח כו' דבני-ישראל, "בישר להם שיכנסו לארץ", ועל אחת כמה וכמה בימינו אלו, שקרובים אנו ביותר וביותר לכניסה לארץ (לא רק כבזמן יהושע, אלא) בתכלית השלימות.

(שיחת ש"פ שלח תשמ"ז, התוועדות תשמ"ז כרך ג, עמ' 544)

כללים להבדל בין בבלי לירושלמי

כהשלמה לרשימות הקודמות, מוקדשת רשימה זו בעיקר לכללי הבבלי והירושלמי, כפי שעולים מעיון בתורתו של הרבי * בכל שינוי ביניהם יש נקודה אחת שממנה מסתעפים ההבדלים • הירושלמי, שקדם לבבלי, מדבר בכללות יותר, בקיצור ובשייכות לארץ-ישראל בעיקר, ובבבלי - להפך • ולמה נקבעה ההלכה בבבלי דווקא • רשימה אחרונה

2. לפעמים מצינו חידוש מסויים בברייתא שבירושלמי על המשנה שם, כי בגירסת הירושלמי במשנה לא הוזכר דבר ולכן מודיעה הברייתא על דבר זה. ולכן אין מקום לברייתא זו בבבלי שבו מפורש הדבר במשנה.

3. משנה השנויה בסתם מבארת דין כל הזמנים וכל המקומות וכל האישים, ולבד הפרט שלגביו מפרשת המשנה שכן היו נוהגין במקדש.

מדוע הלכה בבבלי נגד הירושלמי?

לפעמים, סבור הרבי (אגרות קודש ח"ה ע' רלא, איגרת לגאון רבי אליעזר סילם), "גם הירושלמי והבבלי פליגי בפלוגתת הזוהר והש"ס", "ותיקוני הזוהר הרי הוא תלמודי' דארץ-ישראל, ובמילא אזיל בשיטתיה [דהירושלמי]".

בכל מקום שנחלקו התלמוד בבלי והתלמוד הירושלמי, הולכים אחר התלמוד הבבלי, וכמה טעמים ניתנו לדבר ומהם, שהלכה כבבלי.

בהזדמנות אחת הוסיף הרבי נימוק (ש"פ מקץ

נקודה מהותית בין דרכי הלימוד

נפתח בדברים שאמר הרבי בהתוועדות י"ט כסלו תשמ"ב (התוועדות תשמ"ב כרך ב' עמ' 534):

כאשר מוצאים כמה שינויים בין תלמוד בבלי לתלמוד ירושלמי בסוגיא אחת, בהכרח לומר שישנו קשר ושייכות בין שינויים אלו. זאת-אומרת: ישנה נקודה עיקרית המהווה את החילוק שבין דרך הלימוד דתלמוד ירושלמי לדרך הלימוד דתלמוד בבלי, ומנקודה זו מסתעפים פרטי השינויים שבסוגיא זו בין תלמוד ירושלמי לתלמוד בבלי.

בשנת תש"ח ניהל הרבי התכתבות מרתקת עם הגאון החסיד רבי שלמה יוסף זיין ז"ל. מאחת האיגרות של אותה התכתבות (מח' במרחשוון - אגרות קודש כרך ב' עמ' רס ואילך) ניתן להפיק כמה הנחות בסיסיות בנושא רשימה זו:

1. בכמה מקומות מצינו מחלוקת בין ש"ס בבלי וירושלמי בגירסאות המשנה (ראה בתוספות דיבור-המתחיל תירום - בכורות כב, ב).